

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

www.lpkts.lt

Trisdešimt trejetieji leidybos metai. Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2021 m. gegužės 7 d.

Nr. 17 (1423)

Kaune visuomenei pristatyta Adolfo Ramanausko-Vanago skulptūra

Vytauto Didžiojo karo muziejuje, Kaune, pristatyta Lietuvos valstybės, kovojusios su sovietine okupacija, vadovo, 1949 m. vasario 16 d. Deklaracijos signataro, LLKS ginkluotųjų pajėgų vado, brigados generolo A. Ramanausko-Vanago skulptūra. Kartu su skulptūra atidaryta ir nuotraukų paroda „Vanagas su vanagėliais“.

Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė su krašto apsaugos ministru dr. Arvydu Anušausku. Brolių Černiauskų nuotr.

Skulptūra Vytauto Didžiojo karo muziejuje bus eksponuojama iki birželio 10-osios, vėliau bus pervežta į Merkinę, Varėnos r. Bronzinę skulptūrą nuliejo skulptorius Tomas Vosylius,

o jos autorius Gintautas Lukošaitis.

Pasak skulptoriaus G. Lukošaičio, šio sumanymo tikslas buvo „atkurti atpažįstamą A. Ramanausko-Vanago skulptūrinį atvaizdą pagal kultine

tapusią jo fotografiją“. Tačiau skulptorius nusprendė palikti tik vieną vanagėlio figūrą, nes „fotografija ir skulptūra yra šiek tiek skirtingi ženklai, reikėjo daryti tam tikrus kompromisus dėl detalių gausos“. G. Lukošaitis dėkojo Merkinės krašto muziejaus ir Varėnos krašto vadovams už palaikymą bei pagalbą kuriant skulptūrą. „Jeigu mes nesirūpinsime savo istorija, niekas už mus nepasirūpins“, – sakė skulptūros autorius.

Partizano duktė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė žurnalistams sakė, kad skulptūrai pasirinkta vanagėlių tema jai yra labai miela. „Originalias Tėčio su vanagėliais nuotraukas turiu savo asmeniniame archyve. Jos man labai mielos ir brangios. Leisdama Tėčio atsiminimų knygas, šias nuotraukas naudoju knygų viršelių iliustravimui. Vėliau šias nuotraukas buvau paskolinusi LGGRT centrui, iš jų kopijų yra parengta paroda „Vanagas su vanagėliais“, kuri skulptūros atidengimo proga atvežta į Vytauto Didžiojo karo muziejų.

(keliami į 4 psl.)

Antanui Stankui – Garbės piliečio vardas

Šią savaitę Tauragės rajono garbės piliečio vardai suteikti keturiems tauragiškiams, tarp jų ir Antanui Stankui, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Tauragės filialo pirmininkui.

Antano Stankaus kandidatūrą pasiūlė LPKTS Tauragės filialo pirmininko pavaduotojas Vidas Čereškevičius. Garbės piliečio vardą jam buvo siūloma suteikti už verslo plėtrą Tauragėje, visuomeninę veiklą ir iniciatyvas miestui. Buvęs tarybos narys A. Stankus minės savo 70-metį. Jis ne tik žinomas verslininkas, įkūręs Tauragės industrinį parką, kuriame sukurta per tūkstantį darbo vietų, bet ir daugelio kultūros ir sporto renginių mecenatas. A. Stankus įkūrė Tauragėje Rotary klubą, buvo vienas iš Tauragės apskrities verslininkų asociacijos steigėjų. Jis daugelį metų vadovauja LPKTS Tauragės filialui, remia įvairias patriotines iniciatyvas, ypač daug prisidėjo steigiant Tremties rezistencijos muziejų, „Tremtinio“ chorą.

„Tremtinio“ inf.

Rašymas yra malonumas

Dalia Bagdžiuvienė

Lentvario miesto biblioteka organizavo nuotolinį susitikimą per „Zoom“ programą su viena iš skaitomiausių rašytojų Lietuvos bibliotekose – Irena Buivydaite. Rašytojos knygos: „Šimtas baltų“, „Mersedesų“, „Ironiški stebuklai“, „Geriausios draugės“, „Padovanok man savaitgalį“, „Kitapus veidrodžio“ ir kt. Alytiškė rašytoja Irena Buivydaite-Kupčinskienė savo skaitytojus neseniai nudžiugino nauja knyga.

(keliami į 7 psl.)

Tokia tai šeimos legenda

Mūsų Mamelė, Motulė... jau istorija tapę žodžiai, vaikų skirti savo Mamai Onai Vilkaitėi-Lukšienei. Šią Tėvynei Lietuvai, savajai šeimai atsidavusią Lietuvos Laisvės kovotojų Motiną prisiminkime 135-ųjų gimimo ir 55-ųjų mirties metinių proga.

Ona Vilkaitė gimė 1886 m. gegužės 10 d. Prienų valsčiaus Degimų kaime – ten, Klebiškio miško apsupta, tebuvo vienintelė sodyba, dar vadinama Vilkų lauku. Šeimoje vyriausioji iš vaikų Onutė augo su dviem broliais Jurgiu ir Pranu bei sesute Kazimiera, tebususia dvejų metų, kai per šiltnės epidemiją mirė tėvai. Našlaičius globoti ir 26 hektarus žemės turintį Vilkų ūkį prižiūrėti prisistatė giminaičiai, tačiau netrukus vaikai atsiskakė jų globos ir nutarė tvarkytis patys.

Kai tik Onutei sukako 18 metų, vargo vargelio nevengdama ji ėmėsi „gaspadoriauti“ – besirūpindama jaunėsių auklėjimu ir didelio ūkio priežiūra jauna, išdidi mergina nė nepajuto sulaukusi nuotakos amžiaus, tačiau kurti savąją šeimą vis neturėjo laiko – piršliai sukdavosi nieko nepešę. Kartą brolis Jurgis pasišaipė iš jos senmergystės, tuomet Ona pareiškė ištekėsianti už pirmojo įsukiančio į tėviškės kiemą. Kai 1918 m. iš Veiverių valsčiaus, Juodbūdžio kaimo atvažiavo pagyvenęs 59 metų našlys, turintis tris vaikus,

Po šv. Onos atlaidų Lukšų tėviškės sode. Iš kairės sėdi Anelė Valentienė, Ona Lukšienė, Grybauskienė, Marija Tūtilienė, tarp vaikų sėdi Antanas Lukša 1962 metais

Simanas Lukša (1864–1947), Ona Vilkaitė nedvejodama pasirinko šį vyrą. Tokia tai šeimos legenda...

Rūpesčių ir darbo užgrūdinta Ona atiteko į Pirmojo pasaulinio karo nusiaubtus Simano Lukšos namus,

suniokotą 33 hektarų dirbamos žemės ūkį. Čia ji šilčiausius motiniškus jausmus atidavė savo vyro pirmosios santuokos vaikams: Marijai, Angelei ir Vincentui.

(keliami į 5 psl.)

Grižtanti Vilniaus universiteto atmintis

Zigmas TAMAKAUSKAS

Minint Vilniaus universiteto įkūrimo 442-ąsias metines, balandžio 1 d. Didžiajame iškilnių kieme buvo įteikti Atminties diplomai trims buvusiems studentams: Šv. Kotrynos vienuolijos vienuolei Laimutei Antaninai Vanagaitei (seseriai Linai Marijai), Alfonsui Bujokui ir Zigmui Tamakauskui už nelojalumą sovietinio okupanto primestam režimui, negalėjusiems tęsti pasirinktų studijų šioje aukštojoje mokykloje. A. Bujokui buvo sukliudytos studijos besimokant fizikos-matematikos fakultete, o Laimutei Vanagaitei ir Zigmui Tamakauskui neleista tęsti lituanistinių mokslų studijų.

Malonu prisiminti, kad prieš kurį laiką Atminties diplomai buvo skirti ir mūsų likimo bičiuliams – Kovo 11-osios Akto signatarui ir publicistui, laisvės kovų dalyviui Algirdui Endriukaičiui, jau į Viešpaties namus iškeliavusiems poetui ir žurnalistui, Čikagoje veikiančio Lituanistikos tyrimo bei studijų centro bendradarbiui Leonardui Gogeliui, laisvės kovų dalyviui, redaktoriui Valentinui Ardžiūnui ir kitiems.

Ši graži tradicija, pradėta 2016 m. prof. Jurgitos Verbickienės iniciatyva, tęsiama jau penkerius metus. Šis diplomai yra kaip pagarbos ženklas ir susigrąžinimo į Universiteto akademinę bendruomenę simbolis. Jis teikiamas vadovaujantis „Grižtančios atminties“ komisijos teikimu dėl Universiteto administracijos veiksmų ir okupacinių totalitarinių režimų iš Universiteto akademinės bendruomenės pašalintiems asmenims nuo 1940 m. birželio 15 d.

Vilniaus universitetas buvo ta ryški žvaigždė, kuri švietė ne tik Lietuvos, bet ir kitų žemių mokslo keliams. Ne kartą bandyta tą žvaigždę užstoti, užtemdyti, bet jos šviesa vis tiek vienokiu ar kitokiu būdu prasišverbdavo. Tad švenčiant Universiteto gimtadienį kiek plačiau pažvelkime į tos keliaujančios žvaigždės kelią, jos buvusius vingius.

Išgarsėjo Europoje

1570 m. Vilniaus vyskupo Valerijono Protasevičiaus iniciatyva atvykę jėzuitai įsteigė kolegiją. 1579 m. balandžio 1 d. karalius Steponas Batoras, remdamas vyskupo V. Protasevičiaus pastangas įkurti mieste aukštąją mokyklą, išdavė Vilniaus akademijos atidarymo privileginį raštą, o spalio 30 d. popiežius Grigalius XIII išleido bulę – apaštališkąjį laišką, patvirtinantį Vilniaus kolegiją universitetu – Academia et Universitas Vilnensis Societatis Iesu. Pirmasis įsteigto Universiteto rektorius buvo žymus pamokslininkas, politikas bei publicistas Petras Skarga. Jo vardu kurį laiką vadinosi ir Didysis kiemas.

Pradžioje veikė du fakultetai – Filosofijos ir Teologijos su savo išplėstinėmis katedromis. Studijuoti teologiją buvo leidžiama tik baigus Filosofijos fakultetą. Vėliau buvo įsteigti Teisės, Medicinos ir kiti fakultetai. Vilniaus universiteto dalykai buvo dėstomi, kaip ir kituose Europos universitetuose, lotynų kalba. Pagal kai kuriuos tuo metu vyravusius pasakojimus (pavyzdžiui, Palemono legenda) lietuviams atrodė, kad lotynų kalba yra jų protėvių kalba. Net buvo atsiradęs šūkis, raginantis grįžti prie savo protėvių – lotynų kalbos...

LDK sostinė Vilnius su savo Universitetu tapo vienu iš garsiausių Europoje mokslo ir kultūros židinių.

Europoje išgarsėjo Vilniaus universiteto auklėtinis Motiejus Kazimieras Sarbievijus – profesorius ir poetas, karaliaus Vladislavo IV dvaro pamokslininkas. Jis už savo poezijos kūrinius net buvo vainikuotas popiežiaus Urbono VIII laurų vainiku. Profesoriaus Martyno Smigleckio „Logika“ aukštai buvo įvertinta Oxfordo, Sorbonos ir kitų mokslo įstaigų daktarų. Ja vadovavosi savo

VU rektorius prof. R. Petrauskas, Z. Tamakauskas, prof. J. Verbickienė

mokslo darbuose visų krikščioniškų pakraipų filosofai. Profesorius Žygimantas Liaukšminas išgarsėjo savo sukurtomis retorikos meno taisyklėmis. Jis yra ir pirmojo lietuviško muzikos vadovėlio leidėjas.

Galima didžiutis pasiekimais

Mūsų istorijos ir apskritai kultūros mokslui ypač reikšminga Universiteto profesoriaus Alberto Vijųko-Kojelavičiaus parašyta pirmoji dviejų dalių „Lietuvos istorija“, įvertinta daugelyje Europos šalių. Ją mėginta išleisti ir sovietinės okupacijos metais prisidengiant „Lituanistinės bibliotekos“ knygų leidybos serija. Tačiau leidyklos „kruopščiai redaktorei“ Marijai Senkuvieni suradus, kad knygos tekste A. Vijųkas-Kojelavičius nepagarbiai rašo apie Maskvos didžiąją kunigaikštystę, maskolius ir mini „ne taip, kaip reikia“ vykusius lietuvių-rusų karus, 1979 m. spaustuveje knyga buvo sunaikinta.

Universiteto auklėtinis, to meto Šv. Jono bažnyčios žinomas pamokslininkas ir lietuvių raštijos pradininkas jėzuitas Konstantinas Sirvydas parašė trijų – lenkų-lotynų-lietuvių kalbų žodyną, parengė pirmąją originalių pamokslų knygą lietuvių kalba.

1650 m. kitas Universiteto auklėtinis lietuvis Kazimieras Simonavičius savo Amsterdame išleistoje knygoje „Didysis artilerijos menas“ pateikia raketinės technikos ir daugiapakopės raketos sukūrimo teoriją, pateikdamas

netgi jos sukūrimo brėžinius. Sakoma, kad šie raketos sukūrimo principai buvo realiai pritaikyti JAV astronautų erdvėlaiviui „Apolo-11“, nuskraidinusiam 1969 m. pirmąjį žmogų į Mėnulį. Tad galime didžiutis ne tik seniausiu Rytų Europoje Vilniaus universitetu, bet ir jo auklėtinių mokslo pasiekimais. Žymiai vėliau buvo įkurti Estijos, Latvijos, Suomijos universitetai. Įdomumo dėlei

jai sėkmingai vadovavo Londono karališkosios mokslo draugijos narys prof. Martynas Počobutas.

1773 m. panaikinus jėzuitų ordiną, Universitetas perėjo sudarytos Edukacinės komisijos žinion. Jos pirmininku paskirtas Vilniaus vyskupas Ignatas Masalskis. Tai buvo lyg pirmoji pasaulietinė švietimo ministerija Europoje.

1781 m. Vilniaus universitetas pavadintas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vyriausiąja mokykla. Edukacinė komisija supasaulietino mokymą universitete ir vidurinėse mokyklose. Įvesdama gamtos ir tiksluosius mokslus, įvedė mokyklose privalomą rašymo ir skaičiavimo mokymą ir kita. Prie komisijos įkurta Vadovėlių rengimo draugija leido ir reikiamus mokymui vadovėlius. Tačiau prasidėjo ir krašto lenkinimas: Universitete ir vidurinėse mokyklose vietoje lotynų kalbos įvesta lenkų kalba. Tik lenkų kalba buvo leidžiami ir vadovėliai.

Aštuonioliktojo amžiaus gale Vyriausioje mokykloje įkurtose Architektūros bei Piešimo katedrose, išgarsėjo architekto Lauryno Stuokos-Gucevičiaus, dailininko Pranciškaus Smuglevičiaus, skulptoriaus Kazimiero Jelskio, portretisto Jano Rustemo vardai. Šioje mokykloje dėstęs prancūzas Žanas Žiliberas išleido penkiatomę knygą „Lietuvos flora“, įkūrė vieną turtingiausių Europoje Botanikos sodą.

1832 m. universitetas uždarytas

Rusijai 1795 m. užgrobęs Lietuvą, LDK vyriausioji mokykla pavadinta Vilniaus vyriausiąja mokykla. Joje taip pat oficialiai vyrauja lenkų kalba. Ypač daug pasidarbavo lenkinant Vilniaus universitetą, tapęs jo rektoriumi, astronomas ir matematikas Janas Sniadeckis.

Po 1831 m. sukilimo, kuriame gausiai dalyvavo ir studentai, 1832 m. Universitetas buvo uždarytas. Bibliotekos fondai buvo išblaškyti po kitas Rusijos aukštąsias mokyklas. Į Peterburgą buvo išgabentas ir Universiteto rektoriaus valdžios ženklas – karaliaus Stepono Batoro dovanotas skeptras. Kai jau sovietiniais metais norėta atgauti tą Universiteto relikviją, atsakyta, kad jai saugiau būti Ermitaže. Pasakojama, kai dar kartą paprašyta ją gražinti, švenčiant šios aukštosios mokyklos 400 metų įkūrimo jubiliejų, jau atsakyta, kad to skeptro neranda, jis kažkur dingęs... Vagiui savo noru sunku gražinti pavogtą daiktą.

Po 1863 m. sukilimo – uždraudė lietuvišką spaudą lotyniškais raidėmis. Iš žemėlapių antrąjį kartą išbraukiamas Lietuvos vardas. Lietuva pavadinta „Šiaurės vakarų kraštu“. (Pirmąjį kartą Lietuvos vardas išbrauktas vadinamojoje 1791 m. Gegužės 3-iosios lenkiškos dvasios Konstitucijoje). Vilniaus generalgubernatorius Muravjovas, pramintas „koriku“ pareiškęs, kad po 40 metų Europoje nebus kalbama nei apie Lietuvą, nei apie lietuvius...

(Bus daugiau)

prisiminsime, kad Rusijoje Maskvos universitetas buvo įkurtas tik 1755 m.

Čia pat pažymėtina, kad Vilniaus universiteto auklėtinis Motiejus Smotrickis Vievėje įsikūrusiame unitų vienuolyne 1619 m. atspausdino senosios slavų kalbos gramatiką.

Universitete įsikūrusiame Teisės fakultete garsėjo teisininkas ir poetas Petras Roizijus. Jis yra vienas iš unikalaus Europoje teisyne – Lietuvos Statuto kūrėjų (1529 m.). Statutas buvo sudarytas remiantis lietuvių paprotine teise ir Lietuvos didžiųjų kunigaikščių privilegijomis.

Reikšminga ir spaustuvė

Buvo reikšminga ir Vilniaus universiteto spaustuvė. Joje 1595 m. buvo atspausdinta pirmoji lietuviška knyga Lietuvoje – Mikalojaus Daukšos „Katekizmas, arba mokslas, kiekvienam krikščioniui privalus“, o 1599 m. – garsioji „Postilė“. Joje M. Daukša „Prakalboje į malonųjį skaitytoją“ kviečia ugdyti ir išlaikyti savo tautinę savimonę, vartoti, sergėti ir plėtoti savo gimtąją kalbą.

Visa tai turėtų prisiminti ir mūsų šių dienų Seimo nariai, ypač tie, kuriems daugiausiai rūpi liberalaus kosmopolitinio globalizmo pragmatinė nauda, užgožianti rūpestį tikrų mūsų tautos dvasinės kultūros vertybių išlikimu.

1753 m. įkuriama Astronomijos observatorija – seniausia Rytų Europoje ir ketvirta pasaulyje. Vėliau

Įvykiai, komentarai

Kas slypi už „maršo“?

Gintaras MARKEVIČIUS

Kur artimiausiu metu bus nukreiptas ilgametis įdirbis niekinant ir šmeižiant TS-LKD partiją ir jos vykdomą Vakarų orientacijos politiką? Štai toks klausimas man kilo gegužės 3-iąją minint Tėvynės sąjungos įkūrimo 28 metų sukaktį. Sutikite – prieš 28 metus nebuvo jokios kitos tokios organizuotos ir nuoseklios, iš Sąjūdžio išaugusios politinės jėgos, kuri būtų galėjusi efektyviai priešintis atgimstančiai neokomunistinei nomenklatūrai, pasivadinusiai LDDP. Šiandien matome, kad TS-LKD pastangos Lietuvą vesti Vakarų demokratijos keliu buvo vaisingos – tapome NATO ir ES nare (kas didele dalimi jau savaime garantavo nepriklausomybės išsaugojimą), suklestėjome ekonomiškai.

Kaip socialiniame tinkle „Facebook“ rašo ekonomistas Žygimantas Mauricas: „Prieš 17 metų įstoję į Europos Sąjungą buvome viena skurdžiausių bendrijos valstybių – 2004 m. Lietuvos bendrasis vidaus produktas (BVP) vienam gyventojui pagal PGP (perkamosios galios paritetas – metodas, kurį taikant apskaičiuojamas skirtingų valiutų tarpusavio kursas, ir pašalinus kainų skirtumus, palyginamas šalių gyvenimo lygis, – red. past.) siekė vos 50 proc. ES vidurkio ir pagal šį rodiklį lenkėme tik Latviją. Tačiau Lietuva sparčiai vijosi Europos senbuves ir jau 2013 m. aplenkė Graikiją, 2017 m. – Portugaliją, o 2020 m. – Ispaniją. Tad iš keturių Pietų Europos senbuvų Lietuvai beliko aplenkėti tik Italiją (tikėtina, kad ją aplenksime 2025–2027 m.). Tai didelis Lietuvos pasiekimas, nes minėtos Pietų Europos šalys prieš 17 metų buvo kelis kartus turtingesnės nei Lietuva, o kadaise jos buvo vienos turtingiausių ir galingiausių pasaulyje“.

Įsiskaitykite į šiuos ekonomisto žodžius – tai bus atsakas Kremliaus propagandistų melams, neva „Lietuvoje labai blogai gyventi, o žmonės rausiasi konteineriuose“. Sutinku –

negalima visų nuopelnų priskirti TS-LKD partijai, juk dėl stojimo į NATO ir ES pasirašinėjo tuomet valdžioje buvę LDDP atstovai, tačiau pagrindus tam padėjo tikrai ne jie, bet TS-LKD. Ir nenuginčijamas faktas yra tai, kad TS-LKD politikams tenka sunkiomis valstybei akimirkomis imtis atsakomybės už šalies likimą – taip buvo per 1998 ir 2008 m. prasidėjusias krizes, taip įvyko ir 2020 m. pasaulį užklupus COVID-19 pandemijai.

Grižtu prie pirmajame teksto sakinyje pateikto klausimo – kur artimiausiu metu bus nukreiptas ilgametis įdirbis niekinant ir šmeižiant TS-LKD partiją ir jos vykdomą Vakarų orientacijos politiką? Kadangi karantino tema išsisėmė, todėl reikia naujo akmens į visuomenės skruzdėlyną – matyt, Kremliaus strategai paskaičiavo, jog pavasarį tikėtinas žymus pandemijos bangos slūgimas, tad Ingridos Šimonytės vadovaujamos Vyriausybės veiklos, kovojant su pandemija, ilgiau neišeis eska luoti kaip nesėkmingos – juo labiau kad išryškės teigiamas vakcinacijos poveikis. Ir netgi pastangos skleidžiant melą, kad „Vyriausybė nesu-sitvarko“, ima atrodyti juokingos:

Štai vienas iš opozicijos lyderių R. Karbauskis (kaip visuomet, pratejęs tampti virvutes iš už širmos) skelbė, kad karantino apribojimais pertekliniai, kad jie žlugdo verslus ir žmones, o dabar, panaikinus daugelį apribojimų, pradeda giedoti, kaip blogai, kad atlaisvinami karantino apribojimai!

Taigi, kaip čia užsipulti dabartinę valdančiąją daugumą, jos Vyriausybę ir vykdomą politiką? Ogi „sproginti“ gerai atidirbtą ir buvusioje sovietinėje okupacinėje erdvėje pasiteisinusią homoseksualizmo temos bombą! Liūdna realybė, bet daugumoje buvusių socialistinių arba sovietinių šalių visuomenėse šita „tema-pabaisa“ veikia kaip stiprus „argumentas“ prieš Vakarus. Vienas iš tokio sprogdymo atvejų nusimato ir pas mus – gegužės 15 d. organizuojamas „Didysis šeimos gynimo maršas“. Netikite? Ogi pasižiūrėkite, kas tie „maršo“ organizatoriai ir entuziastai – ypač daug pasako jų paskyros socialiniame tinkle „Facebook“, kur rasite ištisą Kremliaus propagandinį „lobyną“: platinamos antiamerikietiškos ir prieš ES nukreiptos nuostatos, neigiama skiepijimo nauda, tyčiojamosi iš Lietuvos energetinės

nepriklausomybės projektų, šaipomasi iš Baltarusios opozicijos, niekinama ukrainiečių kova ir taip toliau.

Objektyvios kritikos čia mažiausia – juk ir tikslas ne tas! Liūdniausia, kad atsiranda ir Bažnyčios atstovų, šventai tikinčių, jog tai „teisingas reikalas“ – štai vyskupas J. Kauneckas pritaria tam „maršui“, neipaisydamas, kad Lietuvos Katalikų Bažnyčios hierarchai atsisirbojo nuo dalyvavimo šiame neiškiame reikale (kurį drįsčiau pavadinti „Kremliaus maršu“), atkreipę dėmesį į organizatorius ir platinamas žinutes. Kristus, kalbėdamas apie fariziejus, sakė: „Palikite juos: akli aklujų vadovai. O jeigu aklas aklą ves, abu į duobę įkris“ (Mt 15,14).

„Kauno diena“ rašo: „Seimas į ketvirtadienio, balandžio 29 d., plenarinių posėdžių darbotvarkę neįtraukė rezoliucijos projekto, kuria siūloma išreikšti palaikymą „Didžiojo šeimos gynimo maršo“ idėjai, paraginti visus Lietuvos piliečius gegužės 15 dieną aktyviai dalyvauti šioje „taikioje ir teisėtoje protesto akcijoje už prigimtines šeimą bei tautinių vertybių išsaugojimą“.

Rezoliucijos projektą įregistravęs Seimo Mišrios parlamentarų grupės narys Petras Gražulis šios grupės vardu prašė įtraukti šį projektą į darbotvarkę, tačiau tam nepritarė. Už tai balsavo 52 Seimo nariai, 36 buvo „prieš“, 28 parlamentariai susilaikė...“

Štai jums vienas iš „maršo“ dalyvių – P. Gražulis. Tikite, kad jam svarbios „šeimos vertybės“?!

Saugi Lietuva saugioje Europoje

Gegužės 1-ąją Lietuva švenčia įstojimo į Europos Sąjungą 17-ąsias metines. 2004-aisiais tapusi pilnateise ES nare, Lietuva gavo galimybes ir paskatas būti stipria ir modernia valstybe, o to atspindys matomas ir šalies gynybos politikoje. Minint svarbią valstybei dieną, krašto apsaugos viceministras Margiris Abukevičius papasakojo, kokia yra bendradarbiavimo ES formatuose reikšmė Lietuvos ir visos Europos saugumui.

„Lietuva, nors ir nėra didelė valstybė, formuojant ES gynybos politiką yra aktyvi. Tiek išsakant savo poziciją politiniais klausimais, tiek prisidedant prie konkrečių ES iniciatyvų“, – sako viceministras Margiris Abukevičius, pabrėžęs, jog Lietuvos dalyvavimas ES gynybos iniciatyvose yra ne tik aktyvus, bet ir konstruktyvus.

Itin aktyviai su ES partneriais yra dirbama karinio mobilumo srityje, kuri tiesiogiai susijusi su būtinybe užtikrinti greitą ir netrikdomą sąjungininkų atvykimą į mūsų regioną. Šiuo metu Lietuva pirmininkauja Europos gynybos agentūros darbo grupei, skirtai tranzito procedūrų supaprastinimui ir suvienodinimui. Tai ypač svarbu ir NATO aljansui.

„Turime suprasti, kad kalbėdami apie ES gynybos ir saugumo politiką mes nekalbame apie kietąjį saugumą. Jį užtikrina NATO ir tai yra pagrindinė gynybinė organizacija, bet ES išties gali papildyti NATO saugumo garantijas ir turimus instrumentus. Galima išskirti keturias pagrindines sritis, kurias Lietuva akcentuoja labiausiai – karinis mobilu-

mas, atsparumo didinimas, ES šalių partnerių vystymasis ir gynybos pramonė“, – dėsto M. Abukevičius.

Pastaraisiais metais Europos Sąjunga pradėjo aktyviai veikti siekiant padidinti europinius gebėjimus saugumo ir gynybos srityje. Nuo 2017 m. plėtojamas nuolatinis struktūrizuotas bendradarbiavimas (PESCO), taip pat buvo inicijuoti ES finansiniai instrumentai skirti gynybos srities projektams – Europos gynybos fondas bei ES lėšos karinio mobilumo infrastruktūros gerinimui.

Tokią ES aktyvumą lėmė Europos valstybių pripažinimas, kad jos ilgą laiką nepakankamai investavo į gynybą, nesugebėjo vystyti reikalingų karinių pajėgumų, neturėjo priemonių greitai ir efektyviai reaguoti į konvencines, hibridines, kibernetines grėsmes prie Europos sienų.

„Per pastaruosius metus ES gynyboje buvo nemažai pokyčių. Dabar dėmesys bendradarbiavimui gynybos srityje tikrai yra didesnis. Tai yra natūralus procesas, kurį galima vadinti gynybos politikos normalizavimu. Gynybos politika tampa viena iš ES politikos sričių, kuriai skiriamas ir

dėmesys, ir finansavimas. Todėl atsiranda labai konkretūs instrumentai“, – sako M. Abukevičius.

Europos Sąjunga organizuoja ir įvairias karines operacijas, kuriose nuolat dalyvauja Lietuvos kariai. Šiuo metu lietuviai tarnauja karinėse operacijose Viduržemio jūroje „Irin“ ir „Atalanta“, taip pat karinėse mokymo operacijose Malyje ir Centrinėje Afrikos Respublikoje. Anot viceministro, aktyvus Lietuvos dalyvavimas ES bendradarbiavimo formatuose nelieka nepastebėtas.

Lietuvai 2017 m. buvo patikėta vadovauti PESCO ES kibernetinių greitojo reagavimo pajėgų ir tarpusavio pagalbos kibernetinio saugumo srityje projektui, kuris yra vienas iš sėkmingiausių veikiančių ir didžiausių pažangą padariusių PESCO projektų. Kuriamos ES kibernetinės greitojo reagavimo pajėgos turi teikti paramą ES institucijoms, agentūroms ir įstai-goms. Ilgalaikis tikslas – tobulinti bendrą ES atsaką į didelio masto kibernetinio saugumo incidentus ir krizes.

„Iki šiol ES bendradarbiavimas kibernetinio saugumo srityje pirmiau-

sia buvo grindžiamas informacijos apsauga, bet tikrai buvo poreikis ES lygiu turėti pajėgumą, kurį būtų galima panaudoti didelės kibernetinės krizės metu. Lietuva ėmėsi iniciatyvos kurti realiai veikiančias daugiašales pajėgas, kurios buvo sukurtos per trumpą laiką ir sėkmingai budi jau antrus metus“, – pasakoja M. Abukevičius.

Lietuvos prioritetai ES gynybos politikoje atspindi ir strateginį požiūrį į NATO ir ES bendradarbiavimą. Lietuva laikosi pozicijos, jog ES negali leisti sau apsunkinti ar neįvertinti partnerystės su NATO sąjungininkėmis. Tvirtai laikomasi nuostatos, kad transatlantinių santykių stiprinimas ir gerinimas turi būti vienas iš kertinių ES bendrosios saugumo ir gynybos politikos tikslų.

„Europa nori aktyvesnio vaidmens saugumo ir gynybos srityje bei ruošiasi į tai investuoti daugiau, o Lietuva šiuose procesuose dalyvauja. Mums svarbu būti sprendimų priėmimo smaigalyje, nes taip galime formuoti ES bendros saugumo ir gynybos politikos kryptį. Ta kryptis turėtų būti NATO saugumo garantijų ir NATO turimų instrumentų papildymas“, – teigia krašto apsaugos viceministras M. Abukevičius.

KAM inf.

Meilė gyvenimui, artimui ir Tėvynei

Dvasios stiprybė atsiskleidžia per žmogaus teisingumą, garbingumą ir pasiaukojimą, ištikimybę savo siekiams ir atkaklumą, tačiau svarbiausios stiprios asmenybės savybės yra meilė, atjauta artimui ir geranoriškumas.

Šių pamatinių vertybių puoselėjimo pavyzdys – buvusi politinė kalinė, Lietuvos politinių kalinių bendrijos „Kolyma“ narė, mokytoja – **Pranė VAIŠNORIENĖ** (Gaižutytė) balandžio 16-ąją šventusi savo gražų, garbingą 95-erių metų jubiliejų.

Būdama vos dvidešimties, 1946 metais buvo suimta ir kalinama Kaune bei Vilniuje, o 1947 m. Karinis tribunolas skyrė jai 10 m. koncentracijos stovyklose. Teko kalėti Komijoje, statyboje Nr. 501, vėliau buvo perkelta į Magadano sr. „Dalstrojaus“ lagerius, kuriuose kalėjo iki 1954 m. Kurį laiką grįžti tėvynėn neturėjo teisės, apsigyveno Magadane

kartu su kitais lietuviais. Ten sutiko savo gyvenimo draugą Balį Vaišnorą ir 1955 m. už jo ištekėjo. Gimus sūnui Arūnui, po pusmečio, grįžo į Lietuvą. Apsigyveno netoli Druskininkų, Lipliūnų kaime, kur susilaukė dar dviejų dukterų: Rūtos ir Laimutės. Pranutė augino vaikus, dirbo mokytoja. Aktyvi bendruomenės narė, daugelio žmonių gerbiama ir mylima krašto šviesuolė.

Būdama mokytoja iš pašaukimo, ji dalijosi su mokiniais ne tik žiniomis, bet ir puoselėjamosiomis vertybėmis bei patirtimi įveikiant gyvenimo sunkumus. Optimizmas bei nepaprastas Pranutės gyvybingumas suteikė stiprybės įveikti visus gyvenimo iššūkius, įkalinimo Kolymoje vargus ir netgi padėti kitiems savo likimo broliams ir sesėms. Puoselėjama visaapimančią meilę žmonėms, Tėvynei bei gyvenimui ji stengiasi perduoti savo vaikams – Arūnui, Rūtai ir Laimutei, mokiniams ir kiekvienam jos kelyje sutiktam žmogui.

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname ir linkime stiprybės, sveikatos bei Dievo palaimos.

**Bendražygiai ir
LPKB „Kolyma“ nariai**

Kaune visuomenei pristatyta Adolfo Ramanausko-Vanago skulptūra

(atkelta iš 1 psl.)

Tokie paminklai, atminimo ženklai yra labai svarbūs, nes kalba apie mūsų tikrąją laisvės kovų istoriją. Istorija gyva tol, kol mes ją prisimename. O prisimindami ją, perduodame savo vaikams, ateinančioms kartoms“. A. Ramanauskaitė-Skokauskienė dėkojo visiems, kurie iškėlė šios skulptūros idėją, kurie ją palaikė ir konkrečiai parėmė.

Renginyje dalyvavęs krašto apsaugos ministras dr. Arvydas Anušauskas kalbėjo: „1956 m. būtent Kaune Vanagas pateko į pasalą, buvo suimtas, nuvežtas čia, į Laisvės alėjos gale esantį KGB pastatą, tardytas ir iš čia labai skubiai išgabentas į Vilnių, kur patyrė, ko gero, pačius žiauriausius kankinimus, kokius man teko apskritai kažkada tyrinėti“. Jo manymu, A. Ramanausko-Vanago atminimas galėtų būti įamžintas Vytauto Didžiojo Karo muziejaus sodelyje.

„Kaunas turi unikalią vietą – Karo muziejų ir Karo muziejaus sodelį, kur įamžinti žmonės, daugiausiai prisidėję prie Lietuvos karo istorijos. (...) Ar Vanagas čia kažkur galėtų rasti vietą – apskritai rezistencijos visi vadai? Aš manau, kad galėtų,“ – teigė LR krašto apsaugos ministras dr. A. Anušauskas ir pridūrė: „Manau, kad ateis laikas, tikiuosi, jis ateis artimiausiu metu, kai mūsų rezistencijos vadus, jų atminimą išvysime

centrinėse miestų aikštėse. Istoriją puoselėjančios šalys tą jau padariusios. (...) Londone, Paryžiuje, Berlyne pamatysime įvairiausių istorinius veikėjus, kurie toms tautoms svarbūs – jie yra centrinėse sostinių, miestų aikštėse. Ir šiuo atveju turime stengtis, kad mūsų rezistencijos lyderių atminimas būtų įamžintas tose vietose, kurios simbolizuoja valstybingumą“, – kalbėjo dr. A. Anušauskas.

Varėnos rajono meras Algis Kašėta savo kalboje pabrėžė, jog A. Ramanauskas-Vanagas Merkinės kraštui

Sveikiname

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusį tremtinį, LPKTS Šilalės filialo pirmininkės pavaduotoją **Antaną RAŠINSKĄ**.

Dėkojame už pilietiškumą, puoselėjant istorinę atmintį, už patriotinę veiklą, kuri nusipelnė didžiausios pagarbos ir įvertinimo. Lai nepritrūksta aktyvumo, pasiaukojimo ir entuziazmo. Linkime sveikatos, stiprybės ir Dievo palaimos tęsiant šiuos kilnius darbus.

LPKTS Šilalės filialas

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga sveikiname buvusį tremtinį, atkurto LLA sąjungos laikinąjį pirmininką **Antaną RAŠINSKĄ**. Linkime geros sveikatos, kūrybingų metų!

LLA sąjungos taryba

Sveikiname garbingo jubiliejaus proga:

Algimantą KEMEKLĮ – 90-ojo,

Algirdą GRINĄ – 85-ojo.

Linkime Dievo palaimos, stiprios sveikatos ir ramių, šviesių gyvenimo dienų.

LPKTS Anykščių filialas

Nuoširdžiai sveikiname 70-ojo jubiliejaus proga LPKTS Kuršėnų filialo pirmininkę **Mariją ŠADLAUSKIENĘ**.

Linkime stiprios sveikatos, dvasios ramybės, laimingų ir džiaugsmingų metų artimųjų apsuptyje ir Dievo globos.

LPKTS Kuršėnų filialas

Nuoširdžiai sveikiname 70-ojo jubiliejaus proga **Antaną STANKŪ**.

Praėję metai pripildė Jūsų gyvenimo taurę: meile, džiaugsmu ir svajonių išsipildymu. Dėkojame už aktyvų ir ilgametį darbą filialo pirmininko pareigose ir linkime sveikatos, Dievo palaimos bei ilgų gyvenimo metų.

LPKTS Tauragės filialas

Garbingo 85-ojo gimtadienio proga nuoširdžiai sveikiname filialo tarybos narį **Alfonšą JUOZAPAVIČIŪ**. Linkime stiprios sveikatos, artimųjų meilės, laimingų ir prasmingų tolesnio gyvenimo metų.

LPKTS Tauragės filialas

ANTANAI SABALIAUSKAI,

dainuodami kartu su tavimi praleidome daug prasmingų metų. Dainavome, šokome, šmaikštavome, kartu džiaugėmės ir liūdėjome, gėrėme kavą ir ne tik... Dabar susitikome paminėti Tavo 80-ąjį gimtadienį. Linkime sveikatos, stiprybės, „žalios šviesos“ kelyje, neprarasti humoro jausmo ir optimizmo.

LPKTS Alytaus filialo taryba ir choras „Atmintis“

yra ypatinga figūra, o ir pats partizanas šį kraštą minėjo kaip ypatingą vietą. „A. Ramanausko-Vanago skulptūra ras vietą miestelio centre, tinkamoje vietoje, kur galės išdidžiai žvelgti į nepriklausomo Merkinės krašto gyvenimą“, – kalbėjo meras.

„Prireikė maždaug metų, kad turėtume rezultatą. Mums, kaip nedideliam muziejui (Merkinės krašto), tai labai spartus tempas. Aukų būdu, remiant žmonėms ir verslui, surinkome per pusę skulptūrai reikalingų lėšų. Dalį lėšų muziejui, pateikus paraišką

projekto kofinansavimui, skyrė Lietuvos kultūros taryba per COVID-19 pasekmes meno žmonėms mažinančią programą. Tad projekto rezultatas pasiektas ir valstybės, ir privačiomis lėšomis. Varėnos rajono savivaldybė yra įsipareigojusi padėti įrengti Merkinėje vieną iš viešų erdvių, kur kitąmet, tikėkimės ir bus instaliuota ši skulptūra. Labai džiaugiamės projekto sėkme. Dėkoju visiems atsiliesiems“, – sakė Merkinės krašto muziejaus direktorius M. Černiauskas.

„Tremtinio“ inf.

Tokia tai šeimos legenda

(atkelta iš 1 psl.)

Su vyru sulaukė keturių savo sūnų: Jurgio (1920–1947), Juozo Albino (1921–1951), Antano (1923–2016) ir Stasio (1926–1947).

1923 m. sūnui Antanui ateinant į šį pasaulį, Lukšų šeima persikėlė į naują (dabartinę) sodybą, visai šalia 1783 m. protėvių įkurtos, per karą sudegintos senosios – tik išlikusį seną „dviejų galų“ namą persivežė, statėsi naujus pastatus, gerino pienininkystės ūkį. Tais pačiais metais už kaimyno Prano Tūtlio ištekino vyriausią dukterį Mariją.

„Mūsų šeimoje gyvenimo perspektyvą brėžė Mamelė – drąsi, religinga, nenuilstamai darbšti, vaikų auklėjimui ir išsilavinimui reikli moteris. Kiekvienas Jos nurodymu turėjo savo pareigas sąžiningai atlikti – mažiausieji ganė šimtą žąsų, paugėjusieji prieš išeidami į Veiverius mokslo žinių semtis, padėdavom rytinę ruošą atlikti. Kiek galėdami išitraukėme į tėviškės gerovės kūrimą – iš Mozūriškių girios parsinešę aplink vaismedžių sodą ažuoliukus ir liepas sodinome, šlapias dirvas melioravome. Namie darbai be paliovos darbus ginė – čia šienapjūtė, čia jau, žiūrėk – rugiapjūtė. Vakaraus, po dalgų mosavimo, mes, jau studentai broliai, kieme prie šulinio prausdamiesi dar ir dainą „užplėšdavome“.

Sekmadienis ir atlydai – šventa. Mamelės nurodymu, visi šeimos vyrai į „bričką“ – ir netrukus Veiverių parapijos Šv. Liudviko bažnyčioje. Per šv. Onos atlydus šventorius pilnas šurmuliudavo, po atlydų giminės ir artimiausi bičiuliai į sodybą suvažiuodavo mūsų varduvininkę Mamą pasveikinti.

Mamelės požiūris į mūsų, vaikų, mokslą buvo toks griežtas, kad nė vienam nekildavo abejonių, gal į mokyklą kokią dieną neiti. Vyriausiasis sūnus Vincentas, baigęs Veiverių progimnaziją, pavasarininkas, taps ūkio paveldėtoju, o mes, keturi jaunesni sūnūs, privalėsime duoną iš aukštojo mokslo pelnytis – taip Mamos su Tėvuko pritarimu buvo numatyta“, – prisiminimais pasidalijęs sūnus Antanas Lukša.

Motulės džiaugsmui užaugo Lukšų vyrai išlakūs, taurių bruožų ir užgrūdinti kaip ažuolai – baigę Mozūriškių pradžios mokyklą, Veiverių progimnaziją, Kauno „Aušros“ gimnaziją, Vytauto Didžiojo universitete Jurgis, gabus matematikas, universiteto atstovybės narys, Technologijos fakultete studijavo mechaniką; Juozas, išmanus organizatorius ir visuomenininkas, ateitininkas – Statybos fakultete, vėliau Vilniaus dailės institute, architektūra; Antanas, balsingas ir iškalbus, Mamos buvo numatytas kunigu, tačiau baigęs Kauno mokytojų seminariją, Statybos fakultete pasirinko geodeziją; svajingas, talentingai piešęs Stasys baigė Kauno amatų mokyklą, studijavo suaugusiųjų institute, vėliau – Vilniaus universitete chemiją.

Deja, Antrasis pasaulinis karas ir okupacijos sujaukė Lietuvos žmonių, tarp jų ir Lukšų šeimos, svajones, su-

draskė likimus, ekonominę gerovę, pasėjo mirtį. Negalėdami susitaikyti su okupantų represijomis, dauguma Lietuvos piliečių, ypač jaunimas, tarp jų visi keturi broliai Lukšos, vieningai pasiryžo kovoti dėl Tėvynės laisvės. Bet gi negalėjo būti kitaip, nes, kaip prisiminė Antanas Lukša: „Lietuvos valstybė vos prieš dvidešimtmetį buvo atkurta, didžiulis ir

Lukšų šeima tėviškės sodelyje

pasitikėti nepriklausoma Tėvyne mus mokė katalikiškoji Bažnyčia, Tėvai ir mokytojai, o Laisvės kovai užgrūdino nuo pat mažumės ugdyta valia“.

Kasdieninis nerimas spaudė Motulės širdį, kai 1941 m. birželio 6 d. pirmąsį sūnų Juozą Albina areštavo kaip pagrindinės organizacijos, siekiančios atkurti nepriklausomybę, narį. Prasidėjus karui, birželio 23-iosios rytą Juozas su kitais kalnais išsilaisvino iš Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo. Kęstučio gatvėje jį išsekusį pasitiko brolis Antanas ir, Motulės džiaugsmui, tos pačios dienos vakare abu sūnūs vargais negalais parsigavo į Juodbūdžio sodžius. Motulės slaugomas Juozas gal du mėnesius kaupė jėgas, kol gavo pakvietimą vėl grįžti į universitetą.

1943 m. rugpjūčio mėn. pabaigoje sūnus Jurgis, dirbdamas tėviškės laukuose, Mozūriškių girios pakraštyje, užtiko leisgyvį Raudonosios armijos kareivį Vasilių Osokiną. Išbadėjusį dar visai bernioką, besitraukiantį iš Liusbergio ir pasiprašiusį pagalbos, pritemus broliai Antanas, Jurgis ir Vincas parnešė į kluoną. Mama Lukšienė, kaip savą vaiką, rusiuką nuprausė, pamaitino, drobule aprišo žaizdotas kojas. Vyrai gi tuo tarpu galvojo, kur jį paslėpti, nes naciai už karo belaisvių priglaidimą baudė mirtimi. Nesibauginami represijų, kluone sukrautame šiene išrausė landą, prinešė Mamos duotų patalų ir paguldė ilsėtis.

Globojamas Vosylius – taip pramintas Mamos – Lukšų sodyboje gyveno apie pusantros metų – sustiprėjęs duoną „užsidirbdavo“ kasnakt prinešdamas malkų, iš šulinio – vandens. Vėliau dėl saugumo Lukšos apgyvendino jį prie Išlaužo pas Skučus. 1944 m. sovietams spaudžiant nacius

ir priartėjus frontui, Vosylius su lauktuvėmis atkeliavo pas Lukšas, gavęs patarimą atsisveikino, išbučiavo Mamelei rankas ir Veiveriuose „prisidavė“ sovietų armijos štabe. Gal po dviejų mėnesių Vasilius Osokinas atsiuntė Lukšoms padėkos laišką, liudijantį, kad nacių okupacijos metu išgelbėjo sovietų kario gyvybę. Šis laiškas, žinoma, Motulei pridėjus

toje Vilkų lauku, sodyba. Padegėlių šeimyną su keturiais vaikais: Pranu, Juozu, Vytautu ir dukterimi Kazimiera priglaidė sesuo Ona ir Simanas Lukšos savoje Juodbūdžio sodyboje. Čia Prano Vilko šeima išgyveno iki 1955 m.

1946 m. sausio 1-ąją atsisveikinę su Motule ir Tėvu, į Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės gretas įžengė ir Juozas Lukša-Vytis su jauniausiu broliu Stasiu Lukša-Juodvarniu. Brolis Antanas Lukša, dar mokytojaudamas, tų pačių metų vasarą tapo Laisvės kovotoju Arūnu.

Sovietų saugumiečiai nepaliamajam persekiojo visą šeimą, žinodami, kad Lukšų sodyboje, vadintoje „Švogeryne“, vykdavo Laisvės kovotojų vadų pasitarimai, kiekvienas kovotojas čia gaudavo vaistų, maisto ir drabužių – šia parama rūpindavosi Mama Lukšienė.

Lukšų šeimos tragedija prasidėjo, kai Juozas Lukša, brolių Stasio, Antano, pagrindininko Broniaus Barzdžiuko, Algio Zaskevičiaus padedamas, išaiškino Markulio-„Erelio“ išdavystę. Emgibistams pagal agentūrinę bylą „Grandinė“ žūtbut reikėjo sunaikinti brolius Lukšas... Lemtingoji diena atėjo, kai 1947 m. birželio 13-ąją sūnus Jurgis-Piršlys su sužadėtine Kazimiera Kižyte aplankė Motulę ir sergantį Tėvuką. Išduotą besitraukiantį Jurgį enkavedistai ir sribas Dovydonis sunaikino...

Tąakt dvasiškai sunaikino ir Tėvą Simaną Lukšą... Areštavo ir be teismo į Vorkutos lagerius išvežė vyriausią sūnų Vincentą. Tą pačią Antaninių naktį kankiniu ir sovietinio gulago lagerių politiniu kaliniu pavertė Antaną-Arūną... Rugsejo 13-ąją jauniausias sūnus Staselis-Juodvarnis, Tautvydas, kurio 95-metį šiemet minėtume, žuvo apgindamas puskarininkų kursų bendražygius Kazlų Rūdos miškuose. Spalio 13-ąją Tėvą Simaną po nepakeliamų kančių vieniša Motulė palaidojo Veiverių kapinėse... Sūnus Juozas, kurio šimtmetį Lietuvos valstybė šiemet mini, savo Laisvės kovos žygiais nusipelnęs nemirtingos mirties, dar vis kovojo dėl Tėvynės laisvės...

Netekusi šeimos, sovietinių baudėjų išvaryta iš Lukšų sodybos Motulė slapstėsi pas Tutlius Veiveriuose, Prienuose pas Raulinaičius, Mozūriškėse ją priglaidė eigulio Jančoro šeima. Besislapstančią Oną Lukšienę pasiekė žinia, kad ir sesers Kazimieros Žemaitienės-Kėvalienės šeima su neįgalia dukterimi Albinute 1948 m. gegužės 22 d. ištremta į Sibirą, Irkutsko Usole.

1951 m. Motulei tik žinių nuo sūnaus Juozo perdavė brolio Jurgio duktė Albina, tik trumpą žinutę... Būdamas čia pat, Juozas negalėjo už-eiti ir apkabinti Motulę – žvelgė pas-kutinįsyk tamsoj pro langą. Onai Lukšienei dar ilgai grėsė tremtis ir po sūnaus Juozo žūties.

Tik 1955 m. Kazlų Rūdos saugumiečiai pranešė, kad Ona Lukšienė galinti grįžti namo į suniokotą, išgrobstyta Juodbūdžio sodybą.

(keliamo į 6 psl.)

Istorija be „baltų dėmių“

Šaulys, partizanų vadas Petras Vilkelis

Petras Vilkelis gimė 1910 m. sausio 30 d. Seinų aps., Leipalingio valsč., Kmieliavos k., ūkininkų Jono ir Marijonos (Levulytės) Vilkelių šeimoje. Šeimoje augo keturi vaikai. Petras mokėsi ir baigė Viktorinos pradinę mokyklą. Nuo 1930 m. gyveno Dulgininkų k. 1931–1932 m. tarnavo Lietuvos kariuomenėje, 2-ame ulonų LDK Birutės pulke, 2-ajame eskadrone. Tarnybą baigė jaunesniojo puskarininkio laipsniu. Priklausė Lietuvos šaulių sąjungai, dalyvavo Didžiasalio šaulių būrio veikloje.

1933 m. vasario 15 d. Leipalingio parapijos bažnyčioje Petras Vilkelis susituokė su Uršule Kurauskaite iš Mikalinos k. Šeimoje gimė aštuoni vaikai (iš kurių trys mirė): Ona, Jurgis, Vytautas, Joana ir Milda.

Antrosios sovietinės okupacijos pradžioje P. Vilkelis įsitraukė į partizaninę kovą, pasirinkdamas Barzduko slapyvardį (vėliau dar turėjo slapyvardžius Labutis, Vaidotas). 1944 m. rugsėjo mėn. įstojo į susibūrusį Pūščios partizanų būrį (vėliau – Leipalingio batalionas, dar vėliau – Šarūno rinktinės 1 kuopos 1-as būrys), kuris telkėsi tarp Seiros ir Dulgės upelių, Leipalingio valsčiuje.

Petras Vilkelis-Barzdukas dalyvavo garsiaame 1945 m. vasario 28 d. Panaros mūšyje (Merkinės valsč.), 1945 m. gruodžio 15 d. Merkinės puolime, daugelyje kautynių su okupantų kariuomene ir sribais.

1946 m. balandžio 16 d. Leipalingio apyl., Pūščios girioje, vyko partizanų sąskrydis, kurio metu A (Algirdo) apygardos Dzūkų grupės vadas Juozas Vitkus-Kazimieraitis, dalyvaujant Merkio rinktinės vadui Adolfui Ramanauskui-Vanagai ir kitiems vadams, apdovanojo daugelį Leipalingio, Kapčiamiesčio ir Veisiejų batalionų partizanų Narsumo ir Uolumo juostelėmis. Tarp apdovanotųjų minimi: būrio vadas B. Savickas-Strazdas, skyrių vadai: P. Bankieta-Kanapinskas, A. Radžiukynas-Nevėžis, J. Mizaras-Serafinas, J. Sukackas-Hanibalas, P. Vilkelis-Barzdukas.

1947 m. vasario 21 d. Petro Vilkelio-Barzduko vadovaujami partizanai Baltašiškės kaime susišaudė su Leipalingio valsčiaus sovietiniu aktyvu: sužeistas milicijos įgaliotinis Žukauskas, žuvo VLKJS Leipalingio organizacijos sekretorius Edvardas Naujalis.

1947 m. kovo 17 d. Ricielių k. (Liškiavos valsč.) kautynėse su baudėjais žuvo partizanai: B. Kisielius-Karvelis, S. Kuckailis-Girėnas ir A. Urbonas-Varnas, pasitraukė P. Vilkelis-Barzdukas.

1947 m. liepos 22 d. P. Vilkelio-Barzduko vadovaujami partizanai surengė pasalą MGB Leipalingio vals-

Lietuvos šaulių sąjungos narys Petras Vilkelis. XX a. 4-as dešimtmetis
Nuotrauka iš Vytauto Zabielsko archyvo

čiaus darbuotojams. Kautynių metu žuvo šeši emgiebistai, tarp jų – trys karininkai, dar penki buvo sužeisti.

1947 m. spalio 20 d. Petras Vilkelis-Barzdukas paskirtas Šarūno rinktinės DLK Vytenio grupės (grupę sudarė trys būriai) 1-ojo būrio vadu. 1947 m. gruodžio 14 d. žuvus Dainavos apygardos Šarūno rinktinės Vytenio grupės vadui Jurgiui Ptauskui-Liepai, grupės (vėliau – tėvūnija) vadu paskirtas Petras Vilkelis-Barzdukas. 1948 m. rugpjūčio 15 d. jam suteiktas jaunesniojo puskarininkio laipsnis.

Petras Vilkelis-Barzdukas žuvo (sunaikinęs dokumentus nusišovė) 1949 m. kovo 9 d. Smališkės kaime (Leipalingio valsč.), Leono ir Onos Paliūčių troboje, išdavus bunkerio vietą (per tardymą išdavė vasario

26 d. areštuotas partizanas Uola, kuris pasakė, kad bunkerio dangtis įtaisytas krosnyje). Kartu žuvo bendražygiai: Juozas Barkauskas-Vėjūnas, Bolius Sotnikas-Milžinas ir Petras Žakevičius-Tautmylis. Apie jų žūtį sukurta daina „Ko nuliūdai, brangi Dzūkija...“

Petro Vilkelio senutė motina su dviem vaikaičiais (Petro vaikais) – Jurgiu ir Joana dar 1947 m. gruodžio 19 d. buvo išstremti į Sibirą, o 1953 m. – ir kiti šeimos nariai.

1999 m. gegužės 5 d. LGGRTC Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos nutarimu Petras Vilkelis pripažintas Lietuvos kariuomenės kariu savanoriu (po mirties). Gegužės 20 d. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro įsakymu Nr. 977-K partizanui Petriui Vilkeleliui

suteiktas dimisijos kapitono laipsnis (po mirties).

2021 m. vasario 17 d. interneto svetainėje „genocid.lt“ paskelbta informacija: „Rasti ir atpažinti 11-os partizanų ir jų rėmėjų palaikai“:

„2019 m. Druskininkų savivaldybės Leipalingio kapinėse reekshumuoti 34 partizanų palaikai, iš kurių jau atpažinti 7 partizanų ir 2 rėmėjų palaikai, dar 3 asmenų palaikai baigiami identifikuoti. Leipalingyje atpažinti 16 metų rėmėjas Alfonsas Bubnelis, 18 metų ryšininkas Vytautas Kauzonas, Dainavos apygardos Šarūno rinktinės Vytenio tėvūnijos vadas 39 metų Petras Vilkelis-Barzdukas, Vytenio tėvūnijos partizanai: 21 metų Juozas Barkauskas-Vėjūnas, 21 metų Petras Žakevičius-Tautmylis, 26 m. VDU Medicinos fakulteto studentas Antanas Šerkšnas-Bijūnas, 31 m. Bolius Sotnikas-Milžinas, taip pat Dainavos apygardos Šarūno rinktinės Juozapavičiaus tėvūnijos partizanai: 19 metų Petras Videika-Klevas ir 25 m. Vladas Amšiejus-Neris. Visi šie laisvės kovų dalyviai žuvo Leipalingio valsčiuje. Keturi iš jų žuvo 1949 m. kovo 9 dieną, kai okupantai aptiko Norkūnų kaime esantį bunkerį (žuvo partizanai Bolius Sotnikas-Milžinas ir Juozas Barkauskas-Vėjūnas) ir Smališkės kaime Onos Paliutienės namuose esantį bunkerį (iš čia žuvusių atpažinti partizanai Petras Vilkelis-Barzdukas ir Petras Žakevičius-Tautmylis). Iš stipriai sudarkytų palaikų galima daryti prielaidą, kad MGB-istai į O. Paliutienės namuose esantį bunkerį buvo įmetę granatą.“

1991 m. Leipalingio gyventojų iniciatyva iš įvairių miestelio vietų buvo iškasti ir Leipalingio kapinėse palaidoti 34 pokario pasipriešinimo dalyvių palaikai. 2019 m. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro iniciatyva ir užsakymu, palaikai buvo reekshumuoti, palaikų ir artimųjų DNR mėginių sugretinimus atliko ir žuvusiųjų tapatybę nustatė Valstybinės teismo medicinos tarnybos vyresnioji ekspertė dr. Jūratė Jankauskienė, antropologinius tyrimus atliko Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Anatomijos, histologijos ir antropologijos katedros dr. Justina Kozakaitė.“

Parengė Gintaras LUČINSKAS

Tokia tai šeimos legenda

(atkelta iš 5 psl.)

Sužinojusi viltingą žinią, laukė Motina Lukšienė likimo išsaugotų dviejų sūnų – 1956 m. į gimtą sodžių sugrįžo posūnis Vincentas, dar po metų – Motulę apkabino ir sūnus Antanas. „Kai po dešimt metų katorgos vėl susitikome su Mama, ji pasakojo, kad žmonės, į kuriuos Ji kreipėsi, nuoširdžiai ją globojo ir kiek galėdami padėjo“, – kiekvienam iš jų, supratusiems benamės Motinos kančią, sūnus Antanas nuoširdžiausiai padėkojo.

Kelirus ramesnius gyvenimo metus globojama sūnaus Antano šeimos O. Lukšienė gyveno Kaune. Būdamą geroji namų dvasia, augino vaikaitę Dalią, išmokė ją maldų ir eilėraščių, perskaitė gražiausias vaikystės knygas... Po šešerių metų į pasaulį atkeliavo vaikaitis Kęstutis, lauktas išsvajotas Antano sūnus. Jeigu kažkas iš apsilankiusiųjų norėdavo vaikutį ant rankų paimti, Motulė savo išsvagusias rankas laikydavo apačioje ištiesusi...

1966 m. spalio 7 d. Ona Lukšienė iškeliavo Amžinybėn. Motulės netek-

tis nepamirštama gėla užtvindė sūnaus Antano sielą... Juodbūdžio sodyboje su Ona Lukšiene atsiveikino posūnio Vincento šeima ir giminės. „Per Aspera ad astra“... „Čia ilsisi Partizanų Motina...“ „Močiute, perskaityk man knygą. Dalytė“ – šios epitafijos iškaltos paminkliniame akmeny Veiverių kapinėse, visada primins išdidžią Suvalkijos Laisvės kovotojų Motiną, besiilsinčią netoli „Skausmo“ kalnelio, kur įamžinti Jos sūnūs: Jurgis-Piršlys, Juozas Albinas-Skirmantas, Stasys-Juodvarnis. Savo

Tėvų ir brolių atminimą – brangiausią likimo relikviją, įamžino ir saugojo sūnus Antanas-Arūnas, „Skausmo“ kalnelyje tarp Tauro apyg. bendražygių atgulęs 2016 m.

2006 m. kovo 22 d. Onai Lukšienei suteiktas Laisvės kovų dalyvės statusas. 2020 m. LGGRTC Atminimo ženkle, pastatytame Juodbūdžio sodyboje, ji įvardyta Tauro apyg. Geležinio Vilko ir Birutės rinktininių ryšininke ir rėmėja.

Parengė Dalia LUKŠAITĖ-MACIUKEVIČIENĖ

Rašymas yra malonumas

(atkelta iš 1 psl.)

Visai neseniai pasirodė keturiolik-tasis jos romanas „Mėnesiena ir tu“. Kaip pati autorė sako, šį romaną parašyti įkvėpė meilė klasikinei muzikai. Tai knyga apie vyro ir moters santykius, šeimą, pareigą, sugebėjimą atleisti. Knyga apima dviejų kartų – motinos ir dukters – gyvenimus. „Šį romaną pradėjau rašyti 2019-ųjų vasarą, baigiau – 2020-ųjų rudenį. Kažkaip pavyksta paskirstyti laiką viskam: ir anglų kalbos dėsty-mui, ir vertimams, ir kūrybai, ir gro-žinės literatūros skaitymui. Naktimis tikrai nerašau“, – pasakojo rašytoja. Autorė parašiusi romaną dar ilgą laiką gyvena herojų prisiminimais.

Barbaros Cartland meilės romanų. Šiuo metu Irena Buivydaitė yra iš-vertusi 48 knygas iš anglų kalbos. Be rašymo, rašytoja dėsto Alytaus kole-gijoje, veda anglų kalbos kursus suaugusiems.

Į klausimą, ar parašytų detektyvą, atsakė, kad ne. Taip pat nesulauk-sime jos romanų tęsinių ir knygų vai-kams. Autorė yra ištikima savo žan-rui – meilės romanui. Romanų roma-nu autorė įvardijo Margaret Mitchell „Vėjo nublokšti“, kurio autorė taip pat nerašė tęsinių. Nors kiti autoriai bando. Bet, pašnekovės nuomone, jie yra nevykę. Rašytoja mielai bend-rauja su kitomis meilės romanų kūrė-jomis, kaip Jolita Herlyn.

Susitikimo metu autorė pasakojo, kad meilė knygai gimė labai anksti. Išmokusi skaityti šešerių ir nuo tada yra nuolatinė bibliotekos lankytoja. Net ir per karantiną skaito, bet mėgsta lengvus siužetus, meilės romanus. Mėgstami autoriai: Jojo Moyes, Diana Chamberlain, Kristin Hannah. Rašytoja ne tik rašo, bet ir verčia iš anglų kalbos. Per metus išverčia ke-turias knygas. Vertimas prasidėjo nuo

Tikimės, kad pavyks autorę pasi-kviesti į susitikimą su skaitytojais gyvai, bet gal tada, kai jau bus išleistas penkioliktas jos romanas. Lentvario biblioteka kviečia užsukti į biblioteką ir paimiti paskaityti Irenos Buivydaitės romanų ir pasinerti į he-rojų gyvenimus.

Dalia BAGDŽIUVIENĖ,
Trakų viešosios bibliotekos
Lentvario filialo vedėja

Užjaučiame

Eidamas 91-uosius metus mirė Julius Medingis – Sausio 13-osios dalyvis ir liudininkas, Šaulių sąjungos narys, apdovanotas TS-LKD Garbės ažuolo ženklu. Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, velionio šeimą, gimines ir artimuosius.

LPKTS Šilutės filialas

Skelbimas

Gegužės 22 d. (šeštadienį) 9 val. Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo bazilikoje (J. Bendoriaus g. 3) bus aukojamos šv. Mišios už tremtinius, išvežtus 1948 m. iš Marijampolės aps., Vilkaviškio, Gižų, Šunskų, Anta-navo, Sasnavos, Igliaukos, Kazlų Rūdos, Pilviškių ir kitų mstl., macklakoviečius, igarkiečius, sugrįžusius ir tuos, kurie liko ilsėtis Sibiro žemėje, nepasiekę gimtinės Lietuvos.

Marijampoliečių, kauniečių – macklakoviečių bendrija

Atitaisymas

„Tremtinio“ Nr. 16 (1422) 4 puslapyje, straipsnyje „Iš susitikimų sugri-žus“ po nuotrauka turi būti: LPKTS valdybos pirmininkas Vladas Sungaila ir Kėdainių filialo pirmininkas Jonas Šleževičius. Atsiprašome J. Šleževičiaus ir skaitytojų.

Redakcija

Ilsėkitės ramybėje

Rimvydas Racėnas 1934–2021

Tremtinio dalią patyrė anksti, būdamas septynerių, todėl nenuostabu, kad tapo masinių sovietinių tremčių tyrėjas ir istorinės atminties puoselėtojas, penkių knygų bei 50-ies publikacijų tremties tema autorius. Puikus orga-nizatorius, subtiliai išmanantis paminklų statymo Rusijoje ypatybes. Jo iniciatyva iškilo paminklai lietuvių tremties vietose: Komijoje, Kraslaga ir Revučij lageriuose. Ust Lekčime pastatytas paminklas mena, kad ten žuvo Vlodo Putvinskio-Pūtvio našlė Emilija ir marti su dviem anūkais. Rimvydo projektuotas juodo granito paminklas stovi ir už speigračio Igarkos kapinėse. Lietuvos žmonių trėmimų istorijoje Rešotų lageris tapo genocido simboliu, dau-gelio jame kalintų vyrų šeimos buvo ištremtos prie Laptevų jūros. Vienas iš paminklo projekto autorių čia žuvusiesiems buvo Rimvydas Racėnas.

Didžiulį darbą Rimvydas atliko pargabendamas į Lietuvą Korbiko Madoną – aukšto meninio lygio ir didelio sakralinio įtaigumo skulptūrą iš lietuvių tremtinių kapinių. Tolimame Sibire ji buvo tapusi vilties ir tikė-jimo simboliu ne tik lietuviams. Beveik sunykusią ją reikėjo išsaugoti ir restauruoti. Šio atkaklaus ir ypatingai kuklaus žmogaus pastangomis ji dabar stovi Vilniaus arkikatedroje bazilikoje, Tremtinių koplyčioje.

Esame labai dėkingi Rimvydai, pašventusiam savo jėgas taip reikalin-gam tautos ištvermės, stiprybės ir garbės įprasminimui. Netekties valandą nuoširdžiai užjaučiame Rimvydo artimuosius.

Ilsėkis ramybėje, brangus bičiuli – tremtyny.

Brolijos „Lapteviečiai“ vardu Jonas Markauskas

Juozas Andriekus 1931–2021

Gimė Palangoje. 1948 m. areštuotas, kaip pats minėjo, „už nieką“. Juozui tada dar nebuvo 17 metų, kai jis su draugais Palangos pušynėlyje rado karo laikų vokišką šautuvą. Greitai apie radinį sužinojo saugumas. Draugai buvo suimti ir varomi miesto gatvėmis, užkabinus vienam iš jų tą ginklą ant kaklo. Jaunuoliai buvo žiauriai sumušti, tardomi Kretingos, po to Klaipėdos saugume. Juozas už nieko nežinojimą bei tylėjimą buvo nuteistas 10 m. lagerio. Klaipėdos kalėjime išlaikė metus, vėliau išvežė į Vilnių, po to į Kazachstaną. Pirmasis lageris – Džezkazgano Rudnikas. Pirmieji metai akmens skaldykloje buvo labai sunkūs, dirbo naktinėje pamainoje. Į darbą eidavo po 12 km pirmyn ir atgal. Sunkus darbas, šaltis, badas išsekino nepilnamečio orga-nizmą, susirgo tuberkulioze. Nuo mirties išgelbėjo jaunas ukrainiečių gydytojas. Po ligos buvo pervežtas į Kengyro lagerį, dirbo vario rūdos kasyklose, akmens karjere, plytinėje. Kengyre dalyvavo kalinių sukilimą. Tada ir susipažino su būsimąja žmona Jadvyga. Malšinant sukilimą, visiems buvo įsakyta susikabinti po penkis ir sudaryti koloną pakeltomis rankomis, kas priešinosi – buvo šaudomi. Sukilimą malšino speciali vidaus kariuomenė. Po sukilimo Juozą ištremė į Magadaną. Juozas lage-riuose išbuvo beveik aštuonerius metus, į Lietuvą grįžo 1955 m. Palan-goje įsidarbino statybose. Susirado bendro likimo pažįstamą merginą Jadvygą, vedė, užaugino dvi dukteris. Po Nepriklausomybės paskelbimo aktyviai įsijungė į LPKTS Palangos filialo veiklą.

Mirus mylimam vyrui, tėveliui nuoširdžiai užjaučiame žmoną Jad-vygą, dukteris ir visus artimuosius.

LPKTS Palangos filialas

Zigmas Stirbys 1932–2021

Gimė Tauragės aps., Žygaičių valsč., Butkų k., stambių ūkininkų Jono ir Antaninos šeimoje. Augo keturi vaikai. 1949 m. mamą ir Zigmą ištremė į Sibirą, Irkutsko sr., Bodaibo r. 1958 m. grįžo į Lietuvą. Apsigyveno Žygaičių mstl. Dirbo vairuotoju. Sukūrė šeimą, užaugino du vaikus. Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukterį ir sūnų.

LPKTS Tauragės filialas

Tremtinys
www.lpkts.lt

ISSN 2029-509X

Savaitraščio vadovė Audronė Kaminskienė
Techninė redaktorė Vesta Milerienė

Projektas „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ ir „Istorija be „baltų dėmių“ remia (2021 m. skirta 14000 eurų)

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga
Įmonės kodas 300032645

El. p. tremtinys.redakcija@gmail.com

Ats. sąsk. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365 AB „SEB“ bankas

2 spaudos lankai. Tiražas 1250 egz. Kaina 0,90 euro.

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas,
Tel. (8 37) 323 204, 8 667 39218

Spausdino spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“,
Draugystės g. 17, Kaunas

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Patriotinių leidinių knygynėlio naujienos

Po ilgo karantino pradeda veikti LPKTS knygynėlis. Kviečiame susipažinti su naujais Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (LGGRTC) leidiniais.

Knygos „Merkio rinktinės štabo dienoraštis 1945–1946“ sudarytojas Algis Kašėta parengė unikalią partizanų laisvės kovų dokumentą pagal Dzūkijos partizanų vado, Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio (LLKS) ginkluotųjų pajėgų vado A. Ramanausko-Vanago dienoraštį.

Dokumentas buvo saugojamas Lietuvos SSR Valstybės saugumo komiteto (KGB) (dabar – Lietuvos ypatingasis archyvas) archyve. „Merkio rinktinės štabo dienoraštis“ yra pirmasis autentiškas ir pirminis šaltinis, liudijantis apie ginkluotą pasipriešinimą Lietuvoje. Dienoraštis rašytas paties A. Ramanausko ranka bei skirtingomis rašomosiomis mašinėlėmis. Knyga iliustruota A. Ramanausko-Vanago ir jo bendražygių nuotraukomis, papildytas išsifruotais partizanų slapyvardžiais, asmens dokumentais.

Skaitantys knygą susipažins su A. Ramanausko-Vanago asmenybe, kuris įvardijamas ir kaip partizanų

metraštininku, savo užrašuose palikęs Laisvės kovų istoriją, atspindinčią partizaninio karo įvykius, netektis, kovotojų siekius ir viltis.

„Sibiro Madona“ – knygos sudarytoja Birutė Panumienė pagal autentiškus tremtinių liudijimus parengė knygą apie sunkų sovietinės okupacijos laikotarpį, apie stiprią tikėjimo reikšmę. Per vienos nedidelės tremties vietas – miško kirtimo punkto Krasnojarsko kr., Korbike, ištremtų ir įkalinimų žmonių atsiminimus pasakojama apie politinio kalinio Jono Maldučio išdrožtą Švč. Mergelės Marijos skulptūrą. Ji buvo pastatyta 1955 m. Korbiko kapinėse. Tai paminklas visoms tremties ir kalinimo aukoms, suteikęs tikėjimo jausmą, padėjęs būti stipresniems ir teikęs sugrįžimo viltį.

Knygoje per to meto liudytojų pasakojimus atskleidžiama skulptūros gimimo ir pargabenimo į Lietuvą istorija. 2010 m. Švč. Mergelės

Marijos skulptūra pargabenta ir restauruota, 2018 m. sausio 13 d. pašventinta Vilniaus arkikatedros bazilikos Tremtinių koplyčioje.

Knygos „Prasiveržti pro geležinę uždangą. Lietuvos gyventojų pabėgimai iš SSRS“ autorius dr. Darius Juodis pateikia atskirus pabėgimų iš SSRS laikotarpius. Pirmieji pabėgimai įvardijami jau 1940–1941 metais. Kiti partizanų prasiveržimai ir Lietuvos gyventojų pabėgimai į Vakarus 6–9 dvidešimtojo amžiaus dešimtmečiais. Tai pirmasis toks leidinys, kuriame plačiau apžvelgiami Lietuvos gyventojų bandymai pabėgti, siekiant žmogiškos laisvės, pagarbos asmenybei. Knygoje pateikiami ir pirmųjų pokario metų laisvės kovotojų, buvusių partizanų pasitraukimai ir siekis pranešti pasauliui apie padėtį okupuotoje Lietuvoje. Knygoje gausu nuotraukų, dokumentų iš visuomeninių, asmeninių archyvų, Lietuvos ypatingojo archyvo ir kita.

Kita knyga, verta skaitytojo dėmesio – litvakų menininko Samuelio Bako „Nutapyta žodžiais. Vilniaus prisiminimai“. Tai antrasis knygos leidimas, papildytas rašytojo Amoso Ozo pratarme ir daugiau kaip penkiasdešimčia spalvotų iliustracijų. Knygoje autorius, garsus menininkas, pasakoja apie metus Vilniaus gete, apie savo kelią į meno pasaulį, apie šeimos istoriją. Jo rašytuose prisiminimuose, jo drobėse – skausmas, meilė, išgyvenimai, to laikmečio žiaurumas.

LPKTS knygynėlyje rasite ir daugiau naujų knygų, kurios papildė patriotinių leidinių rinkinius.

Šiais metais, kai minime Didžiųjų tremčių 80 metų sukaktį, kai minime Juozo Lukšos-Daumanto metus, kviečiame įsigyti ir 2020 m. išleistą enciklopedinio pobūdžio knygą-albumą „Gyvoji atmintis liudija“, kuri turėtų pasiekti kiekvieną LPKTS filialą, kiekvieną, kuris domisi istorija ir laisvės kovotojų atminimo įamžinimu.

Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) iniciatyvos palaikymui

LPKTS knygynėlyje galima įsigyti ir Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio rėmėjo ženklą, kuris buvo išleistas 2018 m., rengiant Partizanų memorialo Kryžkalnyje projektą. Lietuvos laisvės kovos sąjūdis atkurtas 1990 m., remiantis partizanų vadų 1949 m. vasario 16 d. Deklaracija, kuri 1999 m. sausio 12 d. LR Seimo patvirtinta kaip Lietuvos valstybės teisės aktas.

LLKS, suskirstyta į devynias apygardas, aktyviai dalyvauja įtvirtinant Lietuvos valstybingumą, renka ir skelbia Lietuvos partizanų prisiminimus bei su rezistencija susijusią medžiagą, prisideda prie istorinės atminties išsaugojimo bei kitų svarbių veiklų.

LLKS buveinė yra Kaune, A. Mickevičiaus g. 19, Kauno įgulos karininkų ramovėje.

2017 m. LLKS iniciatyva ir Tėvynės partizanų laisvės kovos įamžinimo sąjunga kartu su kitomis 10 visuomeninių patriotinių organizacijų kreipėsi į Ministrą pirmininką su prašymu palaikyti sumanymą ir įamžinti Lietuvos partizanų auką, pastatant Lietuvos partizanų memorialą Kryžkalnyje. Idėjos autorius – monsinjoras Alfonsas Svarinskas.

Projekto autoriai – skulptorius Tadas Gutauskas ir architektas Saulius Pamerneckis.

Memorialo statyba baigta. Tačiau, nepaisant Vyriausybės, daugelio organizacijų paramos, dar lieka ne-

mažai darbų, įamžinant žuvusiųjų atminimą. Memorialą sudaro lietuviško kalavijo formos apie 25 m aukščio obeliskas, apie 30 m ilgio atminimo siena su Vyčio kryžiaus formos plieno stelomis, kuriose iškalta apie 11 tūkstančių žuvusių partizanų pavardžių, Nežinomo kareivio kapas ir pagerbimo aikštė.

2018 m. visuomenei atverta memorialo dalis, skirta Kęstučio apy-

gardos partizanams pagerbti. Ją sudaro koplyčia-varpinė ir šalia įrengtos devynios betoninės nuožulnios plokštumos su Kęstučio apygardos partizanų slapyvardžiais, pavardėmis, gimimo ir mirties datomis. Planuojama pastatyti ir Lietuvos partizanų istorijos informacinį paviljoną-muziejų.

Memoriale Lietuvos partizanams bus iškalta ir likusios (iš viso numatyta įamžinti 20 tūkstančių) Lietuvos partizanų, paaugusių gyvybes už Tėvynės laisvę nelygioje pokario kovoje su sovietų okupantais, pavardės.

Memorialo Lietuvos partizanams statybos darbus organizavo Raseinių r. savivaldybė, įgyvendino ir prisidėjo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, Kultūros ministerija, Vyriausybės kanceliarija.

Pagal LLKS pateiktą Memorialo idėjos projektą, kuriam pritarė dauguma Lietuvos patriotinių organizacijų, dar lieka užbaigos darbų. Organizatoriai tikisi, kad idėja bus realizuota ir geros valios žmonės savo auka prisidės prie projekto įgyvendinimo.

LLKS dėkoja visiems prisidėjusiems ir kviečia pritarti akcijai – įsigyti Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio rėmėjo ženklą.

Parengė Dalia POŠKIENĖ

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“ 2021 metams

Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 26 dienos bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškiniuką, paskambinus informacijos telefonu 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt. Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį. Prenumeratos indeksas 0117.

Kaina: 1 mėn. – 3,74 €; 3 mėn. – 11,24 €; 6 mėn. – 22,47 €; 12 mėn. – 44,94 €.

